

Jón Thoroddsen.

Islandsk Digter og Sysselmand.

Frivillig Soldat i den 1. slesvigske Krig 1848.

(1818 — 1868).

Ved **SteinThor Gudmundsson.**

Sidste Paaskelørdag stod jeg paa Dybbølbanke over for den Mindesøjle, som nu staar der til Ære og til Minde om frivillige Soldater i begge de slesvigske Krige fra Nordens Lande uden for Danmark. Da jeg paa Mindesøjlen læste mit Fædrelands Navn, ved Siden af de andre skandinaviske Landes, følte jeg det som en for os Islændinge i alt for ringe Grad fortjent Ære, eftersom jeg kun kendte en enkelt islandsk frivillig i begge disse for det danske Folk saa skæbnesvangre Krige. Jeg kom til Dybbøl efter et Par Dages Automobilrejse til Slesvig nord og syd for den nuværende Grænse sammen med Askovhøjskolens Lærere og Elever. Paa denne Rejse var jeg for første Gang i mit Liv kommet i Kontakt med et Grænselandskab og med dets Befolkning. Jeg havde mærket den nationale Spænding i By og paa Land, havde indaadet Krigstidernes Uhygge ved Soldatergravstederne, set paa den erhvervsmæssige Udvikling efter Genforeningen og hørt Beboernes Raab til Ungdommen fra Danmarks øvrige Landsdele om at komme og tage Haand i med. Jeg havde spadseret gennem Rudbøls Gade, med en Fod paa hver Side af Grænsen, og senere i Flensborg stiftet Bekendtskab med en ældre Dame, der var vokset op i denne for mig særdeles mærkværdige Landsby. Jeg havde staaet over for Mindestenene, hvor Guldhornene i sin Tid blev gravet op af Jorden, vandret om i Sankelmark og sunget, sammen med de danske, Grundtvigs Sang i Skovlunden bag Isted Kirke. Fra Halvcirkelvolden havde jeg set ud over det Sted, hvor Nordens ældste Storby havde staaet. Stiltiende havde jeg paa Køreturen langs Dannevirke og længere mod Vest lyttet til mine danske Rejsefællers ivrige Diskussion om dansk Særpræg i Bøndergaardenes Arkitektur. Jeg havde besøgt danske Skoler

syd for Grænsen, helt til Tønning ved Ejderen. Kort sagt, jeg havde lyttet til Grænsebefolkningens nationale Hjertebanken. Overvældet af disse Indtryk stod jeg pludselig paa Kulminationsstedet for Grænselandets Minder og Erindringer, Dybbølbanke, over for den førnævnte Mindesøjle. I det Øjeblik stod min Landsmand Jón Thoroddsen for mig lyslevende, Islands eneste frivillige, som jeg havde hørt Tale om. Uden ham maatte enhver Islænding paa Dybbølbanke staa som den ydmyge foran Herren paa Dommens Dag og erkende: Ingen Tak har vi fortjent, ingen Tribut har vi ydet til hele Nordens Grænserværn.

To Maaneder senere traf jeg ganske tilfældigt sammen med Sekretæren for »Sønderjydske Aarbøger«. Hans Anmodning om blandt Thoroddsens Slægtninge i Island at opsøge nogle personlige Memoirer fra Krigstiden modtog jeg med Glæde, dog uden at vente noget nævneværdigt Resultat. Da jeg efter Hjemkomsten havde talt med Thoroddsens Svigerdatter, den kendte Politiker Skuli Th.'s Enke, og af hende var blevet forsikret om, at hos Familien var der ingen saadanne Memoirer at opdrive, havde jeg næsten opgivet alt Haab. Svigerdatteren paastod, at Jón Thoroddsen selv ingenting havde nedskrevet, og at Sønerne ved hans Død var for unge til at huske noget af hans Fortællen. Alligevel havde jeg tænkt mig ikke at opgive Sagen, før jeg havde hørt mig for i de offentlige Arkiver.

Den 2. Novbr. blev der saa af Danmarks Gesandt Fr. de Fontenay foretaget i Landsbibliotekets Læsesal Afsløringen af en Mindetavle for Jón Thoroddsen, foræret af Billedhuggeren Peter Schannong. Ved Afsløringen traf jeg en filologisk Student, der netop for Tiden samlede Materiale til en Eksamensopgave om Thoroddsens Forfatterskab. Han havde opdaget de Dagbogsoptegnelser, som jeg nu har afskrevet og sender til »Sønderjydske Aarbøger« til Publicering, komplet eller stykkevis, efter Behag. Ved Sønnens, Geologen Thorvalds Død i København 1912 blev hans efterladte Papirer overbragt til Landsbibliotekets Arkiv. Deriblandt fandt man Faderens Dagbogs-

optegnelser, bl. a. fra Krigstiden, affattet paa Dansk i et blyantskrevet Originalmanuskript. Originalen er paa enkelte Steder blevet lidt utydelig, men Sønnen har gjort en Afskrift og lagt ved Faderens Papirer. Derved er mit Arbejde gjort betydeligt lettere.

Ved at blade Papirerne igennem fandt jeg bl. a. et Stykke Papir, hvorpaa Jón Thoroddsen i Aaret 1863 paa Islandsk skildrer sit Levnedsløb i korte Drag. Her følger en forkortet Gengivelse af Papirets Indhold.

»Jeg blev født i Gaarden Reykholt den 5. Okt. 1818. I mit andet Aar blev jeg bragt til Opfostring i Sælingsdalstunga hos en Bonde, der hed Jonas Jonsson. I mit 12. Aar kom jeg om Foraaret 1830 tilbage til mine Forældre. De følgende to Vintre blev jeg undervist i Skrivning af en teologisk Student og hos Provst Fridrik Jonsson paa Stad. 10 Ugers Tid i det hele. Ellers tilbragte jeg de følgende Aar hjemme, indtil jeg i Aaret 1833 var blevet konfirmeret, hvorefter jeg opholdt mig Brudstykker af de følgende 3 Vintre hos Provsten Sigurd Jonsson i Rafnseyri (Altingspræsidenten Jon Sigurdsons Fader). Efter een Vinters forberedende Undervisning hos Rektor Egilsson kom jeg i Latinskolen paa Bessastadir, hvorfra jeg blev dimitteret 1840. Om Efteraaret 1841 tog jeg examen artium (ved Københavns Universitet), med Karakteren »haud illaudabilis«. Efter en kort Rejse til Island 1843 bestod jeg om Efteraaret anden Examen, med Karakteren »laudabilis«. Derefter studerede jeg nogen Tid, tog til Island i 1847, gjorde Krigstjeneste som frivillig i Aaret 1848 fra 20. April til ud paa Efteraaret. I Aaret 1850 tog jeg endnu engang til Island og blev da konstitueret Sysselmand i Bardastrandarsyssel, til hvilken Stilling jeg fik Ansættelse, efter at jeg i Aaret 1853 havde taget juridisk Eksamen, og blev boende i Haga, indtil jeg blev forflyttet til Borgarfjordsyssel, hvor Leiraa nu skal blive min Embedsgaard.«

Saavidt hans egen Biografi. Hertil skal kun føjes, at Jón Thoroddsen var en betydelig lyrisk Digter, og at han skrev de første islandske Romaner. Sin første Roman »Piltur og

stulka« skrev han i København strax efter Krigstjenesten. Den er to Gange blevet udgivet i dansk Oversættelse. Den ene Gang kaldtes den ligesom paa Islandsk »Ungersvend og Pige«, den anden Gang »Ingridi og Sigrid«, efter Hovedpersonerne. Kendt er ogsaa hans Digt »Hermanns Górgan« (Soldatens Vandring).

Thoroddsen blev knap 50 Aar gammel og døde paa Leiraa 1868. Hans kortfattede Biografi kan man læse i Salmonsens Lexikon, ligesom hans to Sønners, Politikeren Skulis og Geologen Thorvalds. Hans to andre Sønner lever endnu her i Reykjavik, Thord, forhenværende Distriktslæge, og Sigurd, Cand. polyt., forhenværende Adjunkt.

I Dagbogsoptegnelserne findes endnu en Islænders Navn, som antagelig ogsaa har gjort Krigstjeneste som frivillig. Der har da i hvert Fald været to. Muligvis har der været flere islandske Deltagere, skønt jeg ikke kender til det.

I. Dagbogsoptegnelser fra Krigen 1848.

19. April (Onsdag): Frivillige reise med Jernbanen kl. 12, vi kom til Roskilde og bleve beværtede paa Torvet med Vin og Kager, kørte videre til Ringsted, hvor vi bleve indkvarterede, jeg hos Famer (?) en Tydsker.
20. Skjærtorsdag, vi bleve befordrede til Slagelse og derfra til Korsør, vi 6 bleve hos Postmester Petersen, aflagde Visit hos Apothekeren.
21. Langfredag. Med Caroline Amalie til Flensborg.
22. Løverdags kl. 12 marsjerede vi til Slesvig om Natten. Regn og Blæst.
23. Paaskemorgen kom vi til Gottorph, hvor Hovedkvarteret stod, kl. 6. Fortropperne ved Dannevirke; indskrevne kl. 7. Kl. 9 blæst til Allarm. Kl. 10 Slaget begynder, vedbliver hele Dagen. Kl. 7 forlader vi Slottet. Retirade til Skoven Oversø.
24. 2den Paaskedag. I Dagbrækning begyndte vi at marsjere til Flensborg, kom der cirka kl. 5, blev 13de Bat. indkvarteret i en Kro. Kl. 7 blæstes Allarm, man flygter ud af

- Byen i en stor Uorden til Bau, der overnatter man under Vaaben.
25. April: 3. Paaskedag, marsjerer vi til Sønderborg, hvile ved Graasten. Vi sætte over til Als, jeg bliver i Sønderborg.
26. April: 4de Paaskedag. 13de Bataillon marsjerer til Meels tidlig om Morgen, jeg kommer bagefter med lieutenant Techt.
27. April til 3. Mai, vi indkvarterede i Meels. Den 29. April bliver jeg Undercorporal.
4. Mai: Marsjerer vi til Tanslet, indkvarteres hos Sognefogeden.
5. Mai: Marsjerer vi til Kjær, hvor vi var paa Feltvagt.
9. Mai: Skjærmydslen ved Dypelmøllen.
10. Mai: Skyden over paa Sundvet, ellers var der intet nyt at fortælle.
11. Mai: Vi marsjerer til Tanslet og indkvarteres der omkring i Byen, jeg hos Jørgen Bertelsen.
12. Mai: Intet nyt. Exerciz.
13. Mai: Godt Vejr. Vi gjør Udflugt til Momark og spille der Kegler ved det overmaade smukke Færgested, Dans om Aftenen ved paa et Bjerg.
14. Mai: Godt Vejr, Exerciz kl. 7, ellers er der intet nyt.
15. Mai: Vi marsjerer til Barakkerne ved Kjær, intet Nyt.
16. Mai: Intet Nyt, godt Vejr. Sold om Aftenen hos Officererne.
17. Mai: Regnvejr, 4de Compagnie havde Feltvagt. Der mærkes en Uro i de Hannoveranskes Lejr, hvorfor man med spændt Opmærksomhed, dog forsøger Fjenden ingen Overgang.
18. Mai: Regn og Torden. Ingen Skyden høres paa Sundevit.
19. Mai: Vi marsjerer fra Feltvagten til Tanslet. Jeg udnævnes til Underofficer, indkvarteret hos Jørgen Berthelsen.
20. Mai: Intet Nyt, vi vare i Tan.
21. Mai: Lønningsdag, havde været lidt Regn om Natten. Jeg gik i Kirke, 3. Søndag efter Paaske.
22. Mai: Intet Nyt. Jeg spiller og taber 15 Lybekkere.
23. Mai: Vi marsjerer fra Tanslet til Feltvagten igen, dejligt

Vejr. Vi afløste 11te Bataillon, modtaget Brev fra Lange, jeg hos Major Ræder.

24. Mai: Blæser stygt, jeg tager 40 Lybekkere hos Albrechtsen til Laans.
25. Mai: Intet Nyt.
26. Mai: Lønningsdag, jeg gaar til Sønderborg, smukt Vejr.
27. Mai: Intet Nyt.
28. Mai: Vi marsjerer over til Sundevit kl. 12, slaas med Hannoveranerne ved Nybøl Mølle om Aftenen, ligger i en Bondeby Rakkebøl.
29. Mai: Vi marsjerer fra Rakkebøl til Sottrup, bliver stillede der ved Kirken. Fjenden viser sig og kommer i Haandgemæng med vore Tropper, et Kanonbatteri rykker frem og skyder paa vor Kolonne, men standses snart af vore 2de Batterier foran Kirken, Fjenden retirerer, vi trækker os tilbage til Dyppel, men faar senere Ordre om at rykke frem og indkvarteres igjen i Rakkebøl.
30. Mai: Vi avancerer til Avnbølle, jeg er i Kjæden. Fjendtlige Kavallerister vise sig, men ved vor fremrykken tage de Flugten, vi beværtet paa Avnbøl Gaard, men indkvarteres i Sottrup hos Jørgen Sottrup.
31. Mai: Blæser stærkt, vi ligger hele Dagen i Kvarteret, om Natten paa Feltvagt, det regner. Bønderne komme med Kaffe, Brød, Grød, Vælling etc. Lønningsdag.
1. Juni: Blæst og Regn om Morgenen. Men Regnen holder op. Kanonade høres i Sydvest. Bille antages at bombardere Graasten. Om Aftenen til Dyppel, vi indkvarteres.
2. Juni: Vi opholde os i Kvarteret, Dans og Svir om Aftenen hos F....
3. Juni: Regn, vi marsjerer paa Feltvagt, om Natten stormer det og regner frygteligt.
4. Juni: Godt Vejr, vi afløses af 2den Reserve Bataillon og marsjerer til Dyppel, jeg saa Frydendal. Vi faar Strømper og Kapper, en svensk Fregat kommer til Sønderborg.
5. Juni: Smukt Vejr, vi møde i Dyppelby (løbe fra Erterne), til

Appel kl. 10 $\frac{3}{4}$. Imidlertid rykker Fjenden frem fra venstre Flanke, vore Forposter maa retirere. Jægere 3je Corps og 12. Bataillon rykke dem imøde. Oberstløjtenant Morgenstjerne falder, der fægtes paa Kraft i og omkring Dyppelby. 13. Bataillon dækker 7de Batteri, kl. 6—7 skrækkelig Kanonade, efter at vores Artilleri har taget Stilling ved Dyppel. Cirka Klokken 7 rykker 13. Bataillon 4de Kompagni frem i Kjæde og løber Storm paa Fjenden paa venstre Flanke, men understøttes daarligt af højre Flanke, imidlertid bringer denne Storm Uorden i de fjendtlige Rækker, saa at de retirerer. Underofficer Berens saares farlig i Underlivet, og Underkorporal Emborre saares i Hoften. Fjerde Compagnie faar Ordre til at følge og dække en Kanon til Dyppelby Kirke. Mørket gør Ende paa Slaget. Vi trækker os tilbage til Als, vi kommer til Ulkebøll.

6. Juni: Vi staar op kl. 4 $\frac{1}{2}$, møde til Appel og komme tilbage til Kvarter kl. 8, ellers intet Nyt.
7. Juni: Godt Vejr. Vi ere paa samme Sted, vore Forposter staar ved Dyppel, Fjenden ved Nybel. Fra Generalen oplæses der en Taksigelse til Arméen. Jeg gaar til Sønderborg.
8. Juni: Smukt Vejr. Kl. 7 begravnes de døde Officerer om Formiddagen. Jeg kører med Rasmusen til Augustenborg, som ligger udmærket smukt ved Enden af Skoven, der er bagved Slottet en dejlig Slette. Hofraaden bor der nærmest udenfor Slotsparken, nu arresteret i Kjøbenhavn. Om Aftenen begyndte det at regne.
9. Juni: Mørkt Vejr. Appel kl. 8. 6 Mand af Compagniet sendes til Augustenborg for at begrave de døde.
10. Juni: Lørdag og Lønningsdag. Blæst, men forresten smukt Vejr. Der oplæses en Krigsretsdom, hvorved en Artillerist, der havde sovet paa sin Post, dømmes fra Livet, men Kongen benaader ham med 5×6 Dages Vand og Brød og 40 Rottingslag. Ved en Bataillons Kjendelse dømmes en til Krumslutning, formedelst Subordina-

tions Forseelse mod en Kommandersergeant i 2×24 Timer. Om Aftenen kommanderes vi paa Feltvagt i Arnkildøre Skov, det regner stærkt.

11. Juni: Pinsedag, godt Vejr. Om Morgenen kommer Melding om, at Fjenden rykker frem i store Afdelinger mod Sønderborg, som antages at være retirerede fra Apenrade, hvor der igaar hørtes flere Timers Kanonade. De af Jægerne byggede Telte var meget smukke.
12. Juni: 2. Pinsedag, smukt Vejr, Munderingssager efterses for at supplere de manglende. Kl. 3 faar vi Marsjordre til Kenets,¹⁾ eller rettere Hørrumhavn,²⁾ som ligger meget smukt cirka 1 Mil fra Ulkebøll. Kl. 10 Eftermiddag indskibedes vi, tilligemed 4de og 12te Bataillon og Fodgarden, samt Jægere (4. Comp. med Christian Achte). Vejret var smukt.
13. Juni: Vi landsættes i Slesvig ved Anslet, men der er et daarligt Landingssted. Bønderne giver Soldaterne Kjød og Brød, vi marsjerer til Christiansfeldt, hvor 1. og 3. Comp. indkvarteres, men 2. og 4. marsjerer til Skovrup, om Aftenen regner det frygtelig, vi bliver godt modtaget i Kwartéren.
14. Juni: Om Morgenen nogenlunde tørt Vejr. Fra Friderits strømmer der Officerers og Underofficerers Koner at besøge deres Mænd. Jeg kjører til Christjansfeldt. Drikker Vin om Aftenen i Kvarter. Svenskerne vare i Fyn igaar og ventes at være oversatte idag.
15. Juni: Vi brød op og afmarsjere kl. 5 og gaar til Maustrup, en By cirka 2 Mil Nordvest for Haderslev, der vrimler af Militairer, og indkvarteres hos en Bonde, Mads Holm, med min Section. Om Aftenen paa Feltvagt. Lønningsdag. Vore Forposter staar paa hin Side af Haderslev.
16. Juni: Smukt Vejr. Fjenden antages at staa paa denne Side af Apenrade. Vort Hovedkvarter er i Maugstrup. Fri-

¹⁾ Kegnæs. ²⁾ Høruphav.

villig Vinding kommer tilbage og udnævnes til Underofficer. Fra Kjøbenhavn kommer der circa 30 Underofficerer, bare Studenter. Johansen, stud. theol., indkvarteres hos samme Mand som jeg.

17. Juni: Smukt Vejr. Exerciz kl. 5, for de frivillige Officerer Kommando-Øvelser, ellers intet Nyt.
18. Juni: Kl. 6¼ fik vi Ordre om at møde paa Allarmpladsen. Vi afmarsjerer kl. 9 tillige med alt Militairet fra Maugstrup, 13. Bataillon til Molderup, men 4. Compagni til Raustrup. Overmaade varmt Vejr, alle var gennemvaade af Sved. Jeg indkvarteres i en meget gammel Gaard hos godt Folk, en Bonde, der hedder Schøth.
19. Juni: Mørkt Vejr. Exerciz kl. 6 hos Captajnerne. Lønning uddelt kl. 5 istedetfor i Morgen.
20. Juni: Graat Vejr. Ingen Exerciz, formedelst den stærke Uro om Natten, da vi maatte op af Sengene og staa med hele Tøjet paa hele Natten, kl. 8½ til Appel med fuld Oppakning.
21. Juni: Vi marsjerer paa Feltvagt ved Hammelev, hvor vi kommer ca. kl. 9. Posterne staa imellem Haderslevdam og Christiansfeldt, der holdes tvende Feltvagter. Vi patrouillerer paa den anden Side af Skoven fra Ostrup til Wartenbergkro. Fjendtlige Patrouiller viser sig paa 50 Mand i Mastrup. Om Natten har 4de Compagnie Piquet.
22. Juni: Nogen Skyden høres fra Sø siden tidlig om Morgenen. Først graat Vejr, siden smukt. Kl. 9 afløses vi og marsjerer til Rangstrup i det forrige Kvartér. Kl. 3 efterses Armatur og Ammunition.
23. Juni: Smukt Vejr. Kl. 7 møde vi til Visitation af Ammunition, ifølge en Krigsministers Befaling, adskillige Uordentligheder forefindes i saa Henseende hos 4. Compagnie. Kl. 8 Appel, vi kommer hjem, men maa strax op igjen paa Piquet ved Osbøl, ½ Mil fra Rangstrup.
24. Juni: Smukt Vejr, kl. 10 indkvarteres vi i Ausbøll, Kaptaj-

nen faar en Næse. Vi marsjerer tilbage til Rangstrup, efter at være afløste af 4de Reserve Bataillon. Den Regel indføres, at enhver Sectionsfører tillige skal have Tilsyn med sit Mandskab i Kvartéerne og Korporalskabet.

25. Juni: Søndag, Lønningsdag. Graat Vejr, kl. 12 Regn.
26. Juni: Regnvejr, men klarer op kl. 11, vi marsjerer paa Feltvagt ved Hammelev kl. 6. Intet Nyt, meget kold og stormfuld Nat.
27. Juni: Godt Vejr, vi kommer igjen til vort Kvarter i Rangstrup, en Marketænder kommer fra Friderits til 13. Bataillon.
28. Juni: Regnvejr om Morgenen og af og til hele Dagen. Almindelig Parade, hele 1. Pelaton's Rekvisitter efterses.
29. Juni: Graat Vejr med Byger. Paraden fortsætter med min Section. Kl. 4 høres der Skydning ved Haderslev, vi allarmes. Friskarer trænge frem og fange en Dragon og dræbe en anden. Efter en kort, og som det synes ubetydelig Fægtning retirerer Friskarerne igjen, og vi kommer til Kvartér atter. Lønning uddeles følgende Dag kl. 8.
30. Juni: Kl. 12½ allarmes og vi møde ved Moltrup Kirke kl. 2, hvor vi ligger til kl. 5, nu kommer der Ordre til at retirere, da man antager, at Preusserne trænge frem i Masse, og Danske allerede Aftenen forinden rømme Haderslev. Paa Vejen til Bjerning overfalder vi af Friskarer, der dog ikke forekommer at være talrige, imidlertid gjøres fra 13de Bataillon ikke synderlig Modstand, men man retirerer paa Kraft, hele Arméen trækkes til Kolding. Om Aftenen indkvarteres 13. Bataillon i Bramdrup, ½ Mil Nord for Kolding. Adskillige Personer af Bataillonens savnes, deriblandt Undercorporal Mathiesen, en Tydsker. Aarsagen til den pludselige Retirade antages, at man frygtede for, at Fjenden vilde angribe fra den vestlige Side og saaledes komme os i Ryggen,

da vi vare meget svage paa den vestlige eller højre Flanke.

1. Juli: Godt Vejr med Regnbyger. 13. Bataillon afmarsjerer paa Feltvagt søndenfor Kolding, hvor vore Forposter nu staar. Hovedkvarteret er i Vjuf, 1½ Mil Nordvest for Kolding. Stillingen Nord for Kolding er udmærket, da der er et aabent Terræn og velskikket for Artilleri og Kavalleri. Fjendtlige Patrouiller vise sig lige til Dalby, ½ Mil fra Kolding. Kl. 12 faar vi Ordre til at trække os tilbage til Kolding. Kold Nat.
2. Juli: Vi kommer igjen til Bramdrup, til vores usle Kvarter.
3. Juli: Intet Nyt, almindelig Pudsning. Ved Forpostene falde der nogle Skud.
4. Juli: Nederdrægtigt Regnvejr, bedre om Eftermiddagen. Underofficerernes Tøj efterses. Jeg gaar til Kolding om Aftenen og morer mig hos Rosendal, beser Slotsruinen.
5. Juli: Vi marsjerer paa Feltvagt ved Kolding, dejligt Vejr, Om Natten kommer en Parlamentær fra General Wrangel med nogle danske Fanger, som vexles.
6. Juli: Smukt Vejr, vi kommer atter til vort usle Kvartér. Kap-tajnen driver en, som sælger Kjød etc., bort om Aftenen, eftersom at vi selv faar Marketænder. Der siges, at Sæmundur Gunnløgse¹⁾ er blandt de frigivne Fanger.
7. Juli: Smukt Vejr. Man faar Efterretning om Vaabenstilstand paa 3 Maaneder, hvilket dog ikke er afgjort. Meget varmt. Appel kl. 8.
8. Juli: Kl. 8 Revue for Oberst Ryge,²⁾ en Nordmand af Fødsel, Blæst og graat Vejr.
9. Juli: Blæst med Regnbyger, kl. 8 paa Piquet. Jeg træffer Gymnasielærer Brøndum, der inviterer mig til Aften (en Bekjendter af Finsen, Assessor Johnsen). Jeg

¹⁾ En Islænders Navn, ellers ukendt.

²⁾ Rye.

- træffer Cancelliraad Finsen, som trakterer mig og forstrækker mig med nogle Daler.
10. Juli: Regnvej, vi marsjerer til Hostrup (besværlig Marsj). Hostrup ligger 2 Mil fra Friderits, 2 fra Vejle.
 11. Juli: Meget smukt Vej. Jeg faar Efterretning om, at min Fætter Thorberg er Kirkesanger $\frac{3}{4}$ Mil herfra i Smedstrup. Jeg aflægger ham et Besøg og bliver godt modtaget.
 12. Juli: Smukt Vej. En ny Lieutenant, ved Navn Friherre Adelsværd, præsenteres som Lieutenant ved 4de Compagnie. Jeg taler med Skolelæreren i Hostrup, en god Mand, men med en temmelig underlig Stemme og Måner. Kl. 7 Bataillons Exerciz. Lieutenant Schmidt faar en Næse. Jeg besøger Thorberg igjen.
 13. Juli: Kl. 6 paa Feltvagt ved Kolding, skrækkelig Varme. Kl. 1 deserterer Hans Brede, hans Kjole og Tornyster findes.
 14. Juli: Smukt Vej, men usigelig varmt. 8 Karle straffes med Exerciz, fordi de paa Marsjen bliver tilbage at drikke Vand, kl. 1 kommer vi til Hostrup igjen.
 15. Juli: Lørdag, Lønningsdag, Pudsningsdag. Captajnen skjælder mig ud fordi jeg ikke møder til Lønning. Smukt Vej. 13de har Revue for Oberst Weddike, inspicerer Bataillonnen med Hensyn til Tornystre, Bepakning etc. Underofficerererne bliver for Navns Skyld examinerede. Jeg besøger Fætter Thorberg.
 16. Juli: Smukt Vej. Kaptajnen rejser til Friderits, Søndag og Kirkegang, Besøg hos Thorberg og Middagsspisning. Frivilligt Smør, Ost etc. Besøg hos Jens Bjerre.
 17. Juli: Afmarsj kl. 6 til Vjuf, hvor Hovedkvarteret er, og der faar vi nærmere Ordre at marsjere til Vejle, hvor vi opholdt os fra kl. 11 til 12 $\frac{1}{2}$ og ventede paa Resten af Brigaden. Jeg erholder Permission at besøge Scheving og skal møde i Gammelsole kl. 6 paa Onsdag, men Brigaden skal indkvarteres paa den anden Side af Vejle, man antager at gjøre Plads for Svenskerne. Mange Mili-

tairer marsjere gennem Vejle, Fodgarden, Kavalleri etc. Jeg tager til Kollerup og bliver godt modtaget af Pastor Scheving.

18. Juli: Blæst, intet nyt. Jeg kører tilligemed Grev og Grevinde Sponnek og Scheving med Frue ud omkring i Eggen, vi beser Skovgaard, Lerbek og den overordentlig smukke Herregaard Højgaard, med den dejlige Skov, som ejes af den 79 Aar gamle Kolding, en juridisk Student, en sær Mand, der har pyntet paa Gaarden, men forsømt Børnenes Opdragelse. Vi kommer ogsaa til den store Gaard Brandbjerg, kører siden hjem.
19. Juli: Jeg forlader Scheving og hans smukke og venlige Kone, en Postmesterdatter fra Ribe, jeg marsjerer til Gammelsole, hvor jeg støder til Bataillonens kl. 2½ Eftermiddag. Skiveskydning, graat Vejr.
20. Juli: Hovedkvarteret er i Vejle. Underhandlingerne drives paa Kraft, og nogle siger, at Underhandlingstiden nu er forbi, men Udfaldet kjendes ikke. Graat Vejr, Lønningsdag. Chokolade-Gilde givet af Wogensens, hvortil vare indbudne Pastor Blicher og flere. Frivilligt Smør, Ost etc.
21. Juli: Blæst og Regn af og til, men klarer op op ad Dagen. Intet Nyt.
22. Juli: Graat Vejr, fra kl. 9—12 Skyregn, men klarer op kl. 12½ og bliver smukt Vejr, vi marsjerer til Revue ved Grønnegaard, ½ Mil fra Vejle, hvor hele Arméen præsenteres for Hedemann, som tilligemed en svensk General rider foran Fronten, og General Hedemann tiltaler Arméen, »at han haaber, at den vil, hvis den kommer op at slaas, vise ligesaa meget Mod og Udholdenhed, som den hidtil har vist, for hvilken han takker«. (Hedemann er en uanselig Taler). Vejles Indvaanere trakterer Officererne med Vin etc. for 500 rd., vi andre faar intet, i sin Orden. Vi kommer hjem i vores Kvartér kl. 10.

23. Juli: Søndag, adskillige faar Permission. Godt Vejr, intet Nyt.
24. Juli: Kl. 6 Regn. Vaabenstilstanden udløber idag efter Siggende.
25. Juli: Smukt Vejr kl 7. Kl. 8 Tordenvejr, kl. 1 klarer det op. Lønningsdag. 21 Rekrutter kommer fra Kjøbenhavn og Krabbenhofte(?) tilbage, tillige med Underofficer Morten, som nu overtager Korporalskabet paa min Section. Ialt er der nu kommet fra Kjøbenhavn 36 Rekrutter til 4. Compagnie.
26. Juli: Kl. 8 Regnvejr, ingen Exerciz. General Hedemann siges at have faaet sin Afsked, ligeledes fortælles der om en stor Bevægelse i Gemytterne i Kjøbenhavn, hvis Skibene skulde udleveres. Intet Nyt.
27. Juli: Kl. 7 Regnvejr, kl. 8 godt Vejr. Exerciz, intet Nyt.
28. Juli: Smukt Vejr, vi marsjerer til Revue ved Agersbøl. 3je Brigade samles og inspiceres af vor nye General Krogh, en Tydsker af Fødsel. Oberst Ryge rider foran Fronten og spørger om, hvorledes vi har det i vore Kvarterer. Generalen kommer og siger, at det glæder ham at se den 13. Bataillon i saa god Tilstand, efter at vi har været saa meget i Ilden, haaber derfor, at vi vil gjøre det godt, hvis vi kommer til at slaas igjen. Han rider derefter gennem hver Geled og inspicerer. Lieutenant Krag faar Næse.
29. Juli: Smukt Vejr, Exerciz. Intet Nyt.
30. Juli: Løverdags, Lønningsdag. Smukt Vejr, Kirkegang.
31. Juli: Tørt Vejr, kl. 8 Exerciz. Leigh Underofficer slaar en Karl, der klager og faar derfor Irettesættelse af Kaptejnen. Intet Nyt.
1. August: Mildt Vejr med Regnbyger, Exerciz. Den sidste Del af Dagen meget Tordenvejr.
2. August: Smukt Vejr kl. 7, kl. 8 Tordenvejr. Kl. 7 marsjerer vi til Lindved, $\frac{3}{4}$ Mil, hvor Gudstjeneste holdes for 13. Bataillon og 3. Jægerkorps af Feltpræsten Helveg. Musik-

- ken spiller en Psalme før Prædikenen efter en dertil udgiven lille Psalmebog. Texten er: »Naade og Freden, Herren vor Jesu Christi, være med Eder«. Vi kommer hjem kl. 11½. Regn hele Dagen af og til.
3. August: Kl. 7 tørt Vejr, kl. 9 Exerciz. Jens er gal i Hovedet, lader 30 Gange fælde Gevær om igen, taler om, at man ikke viser Officererne tilbørlig Honneur, skjælder for Drukkenskab etc. etc. Pudsningdag.
4. August: Lønningsdag, Regnvejr hele Dagen. Vi møder hos den befalede Armaturo-Kommission, der løselig efterser Geværer og dertil hørende Ting. Reichart, en Tydsker, overbevises om at have skrevet et Brev til Holstein, hvori han antager, at naar det næste Gang kommer til Slag, vil 13. Bataillon gaa over etc. Faar Irettesættelse af Oberstløjtnanten.
5. August: Kl. 8 smukt Vejr, men af og til Regn. Bataillons Exerciz kl. 4. Lieutenant Krag skjælder paa mig uden stor Grund og bruger slemme Ord.
6. August: Søndag, tydsk Prædiken for Lysthavere i Østersnede. Graat Vejr om Morgen. Appel til Eftersyn af Klæder etc. Efterretning om, at Svenskerne vil alvorlig hjælpe de Danske, og en Blokade af Elben og Stralsund strax erklæret og træder i Kraft efter den 15. Hele Dagen graat Vejr.
7. August: Skrækkeligt Regnvejr, kl. 8 læsning for Rekrutter. Jeg skriver min Ansøgning om Afsked, viser den for Kaptajnen, som naturligvis bliver Han paategner den, jeg gaar til Bostrup og faar Audiens hos Oberstløjtnanten, der ikke synes fornøjet med Ansøgningen, da han anser den for en Fornærmelse mod Bataillon og vil ikke modtage den, medmindre den bliver forandret. Kaptajnen kaldes for Oberstløjtnanten og kommer snart tilbage med den Besked, at jeg havde at vælge imellem de to Alternativer, enten at indgive en Klage til Oberstløjtnanten over den

Forurettelse mig maatte være sket, eller indgive en Ansøgning om min Afsked, hvori ikke maatte være antydet, at jeg vilde til en anden Bataillon, men den af mig skrevne Ansøgning nægter han at modtage, hvorimod, hvis jeg insisterede paa at indgive den, øjeblikkelig skulde arresteres og have Krumslutning etc.

8. August: Smukt Vejr hele Dagen. Kl. 7 møde alle frivillige ved Bostrup for Obersten, der nu træder frem, erklærer, at alle frivillige ere underkastede militaire Love og Vedtægter etc. Derpaa underretter han de forsamlede om, at Korporal Thoroddsen har indgivet en Ansøgning, som han kalder Klage, kalder mig frem og spørger mig, om jeg vedbliver at ville have den ind, hvortil jeg svarer ja, da jeg ved at Kongen giver alle Tilladelse til at ansøge, og jeg haaber, at Hr. Obersten finder det sin Pligt at indlevere den. Obersten, der igaar nægtede at modtage Ansøgningen, erklærer nu, at han maa indgive den, og siger derpaa: »De ser altsaa, hvorledes mine Herrer Korporaler bliver ved med sin Trodsighed«. Han holder derpaa en Tale, der mest gaar ud paa at anbefale militair Anstand til de frivillige, da det var en Skam for disse, naar de efter 2 à 3 Maaneder kommer hjem og ikke kan hilse paa Militairvis deres fordums Lieutenanter. Oberstløjtnanten giver mig 2 Timers Betænkningstid, til at bestemme, om jeg vil bestemme mig til at forandre min Ansøgning, hvortil jeg ogsaa bestemmer mig. (Gratum ekki, munum heldur«.)*)
9. August: Lønningsdag, Regnvejr kl. 7 Formiddag. Skandser opkastes i denne Tid hist og her i Jylland. Hele Dagen Regn. Uddeling af varer. Jeg faar Brev fra Gísla Brynjólfssyni med »Norðurfara«.**)

*) »Græder ikke, men husker«. Isl.

**) Et paa den Tid udgiven islandsk Tidsskrift.

10. August: Tørvejr, Exerciz og Kommandoskole.
11. August: Exerciz kl. 9, godt Vejr, dog med Byger, man høster nu paa Kraft.
12. August: Løverdag, meget smukt Vejr, man høster. Exerciz. 90 Mand udmeldes til Arbejde imorgen.
13. August: Søndag, godt Vejr.
14. August: Lønningsdag. Faar et Brev. Vogensen skal til Kjøbenhavn. Kaptajnen glæder mig med den Efterretning, at Oberst Ryge har anbefalet min Ansøgning.
15. August: Blokaden af Elben træder i Kraft. Bataillons Exerciz kl. 6 Form. Smukt Vejr. Jeg modtager Brev fra Lauga minum.*)
16. August: Smukt Vejr. Riffelskytter og Brandrakettmænd vare udsendte paa et Øvelsestog. Exerciz kl. 11.
17. August: Kl. 4 100 Mand paa Skandsearbejde fra hvert Compagni og 300 af første Reserve Bataillon. Jeg faar min Afsked meddelt af Krigsministeriet gennem Bataillon.
18. August: Regnvejr først. Jeg tager Afsked med Obersten, der er meget naadig og drikker en Flaske Vin med mig, dito med Doctor Widding. Jeg tager Afsked med Lieutenant Krag. Forholdet var temmelig tvungenf. Jeg giver et Afskedsgilde, begge Martinerne, Poulsen og Vinding, følger mig til Constantia, hvor de svirer til kl 1. Jeg bliver der om Natten.
19. August: Jeg tager med en Bonde fra Constantia til Horsens, Vejen er udmærket, smuk og god. Johnsen, som jeg vilde finde, var ej hjemme. Jeg hitti**) hans Husholderske, som viste sig meget artig. Johnsen boer ved Vandet og har nogenlunde Udsigt i denne ikke i Særdeleshed smukt liggende By. Nordøst for Byen er der et Sted, som hedder Caroline-Amalie-Lund, her er en ret smuk Udsigt over Horsens Fjorden og en smuk

*) Et forkortet Fornavn.

**) traf.

Have med grønne Bænke etc. Folk samles her fra Byen til at se paa noget usselt Fiskeri i en bitte lille Dam, hvor alifiskur*), levende Fisk fanges i et Stykke Garn. Maaden, hvorpaa dette sker, er mig ret fattig (vankunnandi**). Nu bliver der holdt Auktion over Fiskene, som sælges til 9 rd. og 14 sk., de vare vel 4 Mark værd. Derpaa gaar jeg paa Koncert i Byens Klublokale, hvor 4 Musikanter fra Kjøbenhavn viste sig, men præsterede gudsjammerlige Ting. Gaar til Johnsen og ligger der om Natten.

20. August: Regnvejrr, men holder op senere. Jeg gaar i Kirke og hører Præst Tétens, han taler nogenlunde godt, men skal ikke være afholdt af Menigheden, især fordi han er en Elsker af Kjønnen, og en Mand skal have villet faa Skilsmisse fra Konen i den Anledning. Kl. 3 kører jeg med Dagvognen fra Horsens. Omegnen der er styg, vi holder ved Skanderborg. Byen er smuk ved sin Beliggenhed ved den mangedegrede Skanderborgsø. Kl. 8 kommer vi til Aarhus, jeg vil træffe Cancelliraad Finsen, som da ikke er hjemme, men at træffe i Klubben. Jeg indfinder mig der, men det lader til, at Cancelliraaden er en for stor Mand at gjøre sig populair med en simpel Soldat, han opvarter mig med et Glas Punsj, men jeg har ikke den Fornøjelse at nyde hans Nærværelse. Jeg bliver om Natten hos en Gæstgiver F.....rup, nær ved Kirken, faar der alt frit om Natten, og en lille Dreng er især galant og inderlig god, lader mig sove i sin Seng, giver mig Lagener med paa Rejsen og Smørrebrød, og følger mig til Havnen.
21. August: Ombord paa Dampskibet Iris. Jeg træffer Skuli Thorlacius, som laaner mig en Daler til Rejseomkostninger, da jeg intet har. Godt Vejr, jeg kommer til Kjøbenhavn kl 8.

*) Fodret Fisk.

***) uvidende.

II. Hermanns-Gánga.

Ópt er hermanns örðug gánga, —
einnig hlaut eg reyna það;
sollnu brjósti, sveittum vanga
siðla fjarri næturstað,
eptir mæðu eg kom stránga
eitt sinn litlum kotbæ að.

Þreyttan krapta þrýtur alla,
því ei lengra komast má;
líkam stírðan lét eg falla
laukamóður græna á, —
og á slétta hellu halla
höfði bæjardyrum hjá.

Þar kom út hin íturfriða
árdags sunnu líkust mey;
mitt þó reikult reiki víða
reiðalítið hugarfley,
fjöldi sjái eg silkihlíða,
samt eg henni gleymi ei.

Svo var mittið mjótt hið friða,
að mátti spönnum yfir ná;
svo var lokka ljósið þýða,
sem leiptur geisla sólu frá;
svo var augna blessuð blíða,
að bræða mátti kaldan snjá.

Bar í hendi þyrstum þekkan
þorstadrykk og færði mér,
við mig fögur bauga-brekkann
blíð í máli þannig tér:
»veslings piltur viltu drekka,
viltu móður svala þér?«

Laut að barni lundur skjóma,
ljúft að vörum fagureyg
hrundin lætur hrannar ljóma
hallast dýra mjólkurveig,
drakk ég meyar mynd í rjóma
munaðsfagra í einum teig.

Soldatens Vandring.*)

Soldatens Vandring er ofte be-
sværlig, det har jeg ogsaa maat-
tet prøve: med opsvulmet Bryst,
svedt om Kinden, sent, langt borte
fra det Sted, hvor jeg skulde over-
natte, kom jeg engang efter stør
Møje hen til en lille Bondegaard.

Alle mine Kræfter var udtømte,
jeg var saa træt, at jeg ikke kunde
komme videre. Jeg lod mit stivnede
Legeme falde ned paa Blomsternes
grønne Moder (o: Jorden) og læne-
de Hovedet mod en flad Sten ved
Gaardens Dør.

Der kom ud en straalende smuk
Pige; hun lignede Morgensolen; selv
om min omflakkende Tankes Skib
vandrer vide, med Rigningen i daar-
lig Stand (efter Livets Storme), og
selv om jeg ser mange herlige Kvin-
der —, hende vil jeg dog aldrig kun-
ne glemme.

Den skønne Midje var saa smal,
at man kunde spænde over den med
Hænderne, det milde Lys fra hendes
Lokker var som Solstraalernes
Skin, og den velsignede Mildhed i
hendes Øjne kunde smelte kold Sne.

I sin Haand bar hun en herlig
Læskedrik og rakte mig den; den
skønne Pige sagde venlig til mig:
»Stakkels Fyr, vil Du drikke, Du er
træt, vil Du slukke Din Tørst?«

Soldaten bøjede sig mod hendes
Barm; den dejlige Pige lod den her-
lige Mælkedrik hælde sig mildt mod
hans Læber; jeg saa Møens Billede
i Fløden og drak det ud i et Drag.

*) Dansk Oversættelse ved Dr.
Sigfús Blöndal.

Eptir þetta inn mig leiddi
ástúðlegust hringa gná,
ljó mér sæng, og sundur greiddi
svæfla dún, og fegri snjá
voðir líns um beðinn breiddi,
bezta svo mætti hvílast á.

Þar í sæti sat ég hljóður --
síðan kom og spurði mig,
eins og systir bezta bróður,
blíð og hýr og alúðlig:
»Veslings piltur vegamóður,
viltu ekki hvíla þig?«

Greip eg minni hægri hendi
hennar yfir mitti þá,
föstum þrýsti kærú kvendi
kossi heitar varir á;
sér úr læðing ristill rendi,
roðnaði við og skauzt mér frá.

Eins og lítil ögn í vindi
auga manns ei stöðvað fær
fyrir heimsins hverfullyndi
hleypur stund, er var oss kær;
og að morgni eg í skyndi
aptur hlaut þið kveðja mær!

Guðs ást fyrir, meyjan mæra!
mjólkur drykk og hagan beð,
blessan guðs í þú þitt fara
þið eg allt sem þarft þú með,
hljóttu þreytt æ værd svo væra,
sem var mér þessu sinni leð.

Þökk fyrir kossinn, freyjan falda!
fann eg aldrei betri neinn;
þökk fyrir kossinn þúsundfalda,
þó hann væri ei nema einn!
ef ég mætti hann endurgjalda —
ó þá væri ég gæfusveinn.

Derefter førte denne elskelige, herlige Pige mig ind i Huset; hun redte op en Seng til mig, hun ordnede Dunpuderne, og over Sengen bredte hun Lagener hvidere end Sne, for at jeg kunde hvile saa godt som muligt.

Der sad jeg og tav stille — da kom hun og spurgte mig, som om jeg var hendes kæreste Broder, blid og glad og venlig: »Stakkels Fyr, Du maa være træt af Vandringer, vil Du ikke hvile Dig?«

Jeg greb da hende om Livet med min højre Haand og trykkede et inderligt Kys paa den elskelige Piges varme Læber. Men hun smuttede ud af (min Arms) Lænker; hun ilede rødmenende bort fra mig.

Som et lille Avn for Vinden, som Menneskets Øje ikke kan faa fat paa, saaledes hvirvles den Stund, der er os kær, bort for Verdens flagrende Sind, — og næste Morgen maatte jeg i en Hast tage Afsked med Dig, unge Pige.

Herlige unge Pige, hjertelig Tak for Din Mælkedrik og det bløde Leje, jeg nedkalder Guds Velsignelse, at den maa bringe til Dit Hjem alt, hvad Du behøver; maatte Du, naar Du er træt, faa en saa rolig Søvn, som den Gang blev givet mig.

Tak for Kysset, herlige Pige. — aldrig har jeg faaet et bedre Kys —, en tusindfoldig Tak for Kysset, selv om det kun var eet! Hvis jeg fik Lov til at gengælde det, ak, saa vilde jeg være en Lykkens Yndling.

Blessuð vertu æfi alla!
aldrei mun ég gleyma þér
hrundin fögur handar mjalla!
er hressing þreyttum veittir mér;—
blessuð vertu æfi alla!
aldrei skal eg gleyma þér.

Vær velsignet hele Dit Liv! Aldrig
skal jeg glemme Dig, Du dejlige
straalende Pige, som vederkvægede
mig, da jeg var træt. Vær velsignet
hele Dit Liv! Aldrig skal jeg glem-
me Dig.
